

A BELSŐ-SZOLNOKI FŐESPERESSÉG IRATAI**1885–2001****1,69 ifm**

A szolnoki főesperesi kerület szerepel a pápai tizedjegyzékben (1332–1337), egyházközségeinek alapítása az egyházmegye körvonalazódásával egy időben történt. Területét több nemzet népesíti be ma is: magyarok, románok, szászok, örmények stb., de bányásztelepülései ennél sokkal összetettebb népességi és nemzetiségi képet mutatnak, ugyanis a 18–19. században Felső-Magyarország bányavidékéről, de a német és szláv nyelvterületről is számos bányászakértő telepedett meg az Északkeleti-Kárpátok és a Keleti-Kárpátok bányavidékein.

A vallásreform idején, a 16. században több plébániája a lutheránus vagy a református felekezethez csatlakozott. A kerület belső-szolnoki elnevezés alatt az 1761-es és az 1762-es évi egyházmegyei sematizmusban tűnik fel a következő plébániákkal: Csicsókeresztúr, Kapnikbánya, Dés, Beszterce, Szamosújvár és Bálványosvárálja.¹

Az 1782-es első nyomtatott egyházmegyei sematizmusban a kolozsi főesperességgel egyesült dobokai és belső-szolnoki kerületek (*Archidiaconatus Kolosiensi cui canonice uniti sunt Districtus Dobocensis et Szolnok interior*) elnevezés alatt tűnik fel, és nem önálló főesperességgként. Ekkor az alábbi egyházközségek tartoztak ide: Kolozsvár, Kolozs, Bács, Bálványosvárálja, Beszterce, Csicsókeresztúr, Dés, Erked, Fenes, Györgyfalva, Jegenye, Kapnik, Katona, Kide, Kajántó, Magyaregregy, Magyarláros, Mócs, Szék, Teke, Désakna, Kolozsmonsotor és Oláhláros. Ezek ma két főesperesi kerületbe (kolozs–dobokai és belső-szolnoki) csoportosulnak.²

A belső-szolnoki főesperesi kerületet 1846-ban 14 plébánia alkotta: Szamosújvár (külön örmény és latin rítusú plébániákkal), Bálványosvárálja, Beszterce, Csicsókeresztúr, Dés, Désakna, Kapnikbánya, Alsó-Kapnik, Magyarláros, Naszód, Oláhláros, Oláhlárosbánya (Erzsébetbánya) és Óradna. A szamosújvári örmény plébános volt egyben a főesperes is.³

A 19. század második felében a főesperesi kerület Apanagyfalu plébániájával bővült (1866), majd Székkal, így 16 egyházközség alkotta. Széket a kolozs–dobokai főesperességből csatolták ide.

A belső-szolnoki főesperesi kerületet jelenleg 15 plébánia alkotja.

A jegyzékben felsorolt főesperességi iratokat Besztercén, a jelenlegi főesperesi hivatalban tárolták. A főesperesi iratgyűjteményt folyó év szeptember 7-én szállítottuk be a Szamosújvári Gyűjtőlevéltárba.

313/a. Főesperességi iktatott iratok**1885–2001****11 doboz = 1,43 ifm**

1. doboz. 1885–1950, 1958–1968, 1971–1977, 1981
2. doboz. 1982–1986
3. doboz. 1987–1989
4. doboz. 1990–1991
5. doboz. 1992–1993
6. doboz. 1994–1995

¹ Bárth János: *i.m.* 12, 22.

² *Sematizmus*. 1782. 19–20.

³ *Sematizmus*. 1846. 123–136.

7. doboz. 1996–1998
8. doboz. 1999
9. doboz. 2000
10. doboz. 2001

Segédletek
1920-1961
1 doboz = 0,12 ifm

11. doboz. Főesperességi iktatókönyvek:
 - a. kötet. 1920. augusztus 7.–1931. augusztus 18.
 - b. kötet. 1931. augusztus 18.–1953. április 15.
 - c. kötet. 1958–1960
 - d. kötet. 1961

313/b. Gazdasági iratok
1932–1937
1 doboz = 0,12 ifm

1. doboz.
 - a belső-szolnoki főesperesi kerület plébániáinak pénzügyi jelentései 1937
 - Vice, Alsókapnik, Óradna leltárai 1937
 - Magyarláros leltárai 1932, 1937
 - Radnalajosfalva leltárai 1937, 1940

313/c. Tematikusan rendezett kötetek
1902–1948
1 doboz = 0,12 ifm

1. doboz.
 - a. kötet. Koronagyűlések jegyzőkönyvei 1902. március 18.–1922. április 4.
 - b. kötet. Koronagyűlések jegyzőkönyvei 1922. július 4.–1948. június 18.